

Aloite toisen asteen maksuttomuuden puolesta

Kunnanvaltuusto 20.05.2024 § 40

Nuorisovaltuusto on kokouksessaan 6.5.2024 § 59 tehnyt seuraavaan aloitteen toisen asteen maksuttomuuden puolesta:

”16.4.2024 Petteri Orpon hallitus tiedotti, että toisen asteen maksuttomat oppimateriaalit ja ylioppilaskokeet rajataan vain kyseisen vuoden loppuun mennessä 18-vuotta täyttävälle ja sitä nuoremmille.

Me nuorisovaltuustossa pidämme kokonaan maksutonta toista astetta erittäin tärkeänä, sillä se mahdollistaa jokaiselle nuorelle mahdollisuuden saada toisen asteen tutkinnon, perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Pidämme kohtuuttomana leikata maksuttomasta toisesta asteesta ennen kuin edes ensimmäinen maksuttoman toisen asteen saanut ikäryhmä on valmistunut.

25.4.2024 Mäntsälän Lukio osallistui sankoin joukoin Suomen Lukiolaisten Liiton järjestämään ulosmarssiin. Opiskelijakunnan hallituksen puheenjohtaja Jessica Therman kommentoi, että täysin maksuttoman toisenasteen säilyttämistä pidetään koko opiskelijakunnassa hyvin tärkeänä.

Mäntsälän kuntastrategia ohjaa kunnan toimintaa kasvamaan ja kehittymään parhaan arjen mahdollistamiseksi. Mielestämme tähän kuuluu maksuttoman toisen asteen koulutuksen tarjoaminen Mäntsälässä. Vaikean taloustilanteen vuoksi yhä useammalla perheellä saattaa olla enemmän vaikeuksia, kuin esimerkiksi viisi vuotta sitten, kustantaa toisen asteen koulutus lapsilleen. Tämä lisäisi myös perheiden ja nuorten hyvinvointia sekä Mäntsälän kunnan houkuttelevuutta.

Esitämme yhdessä nuorisovaltuuston ja lukion opiskelijakunnan hallituksen kanssa, että Mäntsälän kunta tarjoaisi hallituksen muutoksen voimaan astuessa maksuttoman toisen asteen oppimateriaalit ja ylioppilaskokeet yli 18-vuotiaille opiskelijoille.

Mäntsälä 6.5.2024

Rosa-Julia Kivistö
Mäntsälän Nuorisovaltuuston puheenjohtaja

Jessica Therman
Mäntsälän lukion opiskelijakunnan hallituksen puheenjohtaja”

Päätösehdotus Kunnanvaltuusto lähettää aloitteen sivistys- ja hyvinvointipalveluille valmisteltavaksi.

Päätös Kunnanvaltuusto päätti lähettää aloitteen sivistys- ja hyvinvointipalveluille valmisteltavaksi.

Sivistyslautakunta 13.08.2024 § 70
386/12.00.00/2024

Oppivelvollisuuslain 1214/2020 2§:n mukaan oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai kun oppivelvollinen on tätä ennen hyväksytysti suorittanut ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019) tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitetun tutkinnon taikka niitä vastaavan. Laajennettu oppivelvollisuus astui voimaan vuonna 2021. Lakia sovellettiin ensimmäisen kerran niihin oppivelvollisiin, jotka keväällä 2021 olivat perusopetuksen 9. luokalla.

18 ikävuoden täyttämisen jälkeen oppivelvollisuuslakia ei enää sovelleta muutoin kuin maksuttomuuden osalta. Henkilö voi halutessaan keskeyttää opintonsa ja opintojen väliaikaiseen keskeyttämiseen sovelletaan kyseistä koulutusta koskevan lain säännöksiä. Oppivelvollisuuslain mukaisia ohjaus- ja valvontavastuuta koskevia säännöksiä ei myöskään enää sovelleta.

Oppivelvollisuuslain mukainen maksuttomuus jatkuu sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta. Myös 18 vuotta täyttänyt opiskelija voi tämän aikarajan sisällä vaihtaa opiskelupaikkaa ja maksuttomuus jatkuu myös näissä uusissa opinnoissa.

Toisen asteen maksuttomuuden puolesta -valtuustoaloitteen mukaiset opetuksen kustannukset muodostuvat opetuksen henkilöstömenoista, oppikirja- ja materiaalikustannuksista sekä ylioppilaskirjoituskustannuksista. Opiskelijat suorittavat opintonsa pääosin kolmessa, kolmessa ja puolessa tai neljässä vuodessa. 4-vuotisten ja 3,5-vuotisten opiskelijoiden määrät vaihtelevat vuosittain.

3 vuoden opiskelijalle tulisi maksulliseksi viimeisen kevään ylioppilaskirjoitukset, kannettavien tietokoneiden leasing-kustannukset ja mahdolliset oppimateriaalimaksut 4. ja 5. periodissa. 3,5 vuoden opiskelijalla tulisi maksulliseksi kevään ja seuraavan syksyn oppimateriaalit, kannettavien leasing-kustannukset ja yo-kirjoitukset. 4 vuoden opiskelijalla tulisi maksulliseksi kaksi kevätkautta ja yksi syksy.

Oppimateriaalien keskimääräinen kustannus per opiskelija yhdessä periodissa on noin 72 € ja yhden yo-kokeen maksu on tällä hetkellä 38 €. Ylioppilaskirjoitusten keskimääräinen kustannus koko loppuopiskeluajalta on 3-vuotisilla opiskelijoilla 152 €/opiskelija, 3,5-vuotisilla 190 €/opiskelija ja 4-vuotisilla 190 €/opiskelija. Oppimateriaalikustannus loppuopiskeluajalta on 3-vuotisilta noin 72 €/opiskelija, 3,5-vuotisilta 288 €/opiskelija ja 4-vuotisilta 504 €/opiskelija.

Yhdessä ikäluokassa 3 vuodessa opiskelevia opiskelijoita on vuonna 2024 104 opiskelijaa, 3,5 vuodessa opiskelevia 12 ja neljässä vuodessa opiskelevia 4.

Oppimateriaali- ja ylioppilaskirjoitusten kustannukset arvioidaan olevan yhteensä 25 760 €/v.

Kustannuserittely: 3-vuotiset (104 opiskelijaa * 152 €) + (20 opiskelijaa * 72 €), yht. 17 248 €, 3,5-vuotiset (12 opiskelijaa * 190 €) + (12 * 288 €), yht. 5 736 € ja 4-vuotiset (4 opiskelijaa * 190 €) + (4 * 504 €), yht. 2 776 €.

Kannettavien tietokoneiden leasing-kustannukset per opiskelija kuukaudessa ovat noin 14 €. Leasing-kustannusten arvioidaan olevan yhteensä 10 080 €.

Kustannuserittely: 3-vuotiset (104 opiskelijaa * 14 € * 5 kk), yht. 7 280 €, 3,5-vuotiset (12 opiskelijaa * 14 € * 11 kk), yht. 1 848 €, 4-vuotiset (4 opiskelijaa * 14 € * 17 kk), yht. 952 €.

Kaikkien edellä mainittujen kustannusten yhteenlaskettu arvio on 35 840 € vuodessa.

Maksuttomuuden rajaaminen alle 18-vuotiaisiin lisää lukion hallinnollista työtä mm. tietokoneiden lisenssien ja oppimateriaalin osalta, koska opiskelijat ovat eri etuuksien piirissä. Mm. tietokoneiden kustannuksia joutuu laskuttamaan tai toteuttamaan hankinnat erilaisin leasing-sopimuksin. Ratkaisulla on omat vaikutuksensa myös opiskelijoiden yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon sekä mahdollisuuteen opiskella lukiossa perheen varallisuustasosta riippumatta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön lopullinen esitys oman hallinnonalan säästöistä tulee julki valtioneuvoston eduskunnalle antamassa valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2025. Opetusministerin julkisuuteen antamissa lausunnoissa toisen asteen maksuttomuuteen pyritään löytämään korvaavia säästökohteita. Sivistyslautakunnalle valmistellaan vuoden 2025 talousarvioesitys niin, että se sisältää mahdollisen maksuttomuuden leikkauksen kompensaaion, josta sivistyslautakunta tekee päätöksen vuoden 2025 palvelualueen talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä syyskuussa 2024.

Valmistelija	Opetuspäällikkö Janne Mäkinen, sähköposti janne.makinen(@)mantsala.fi, lukion rehtori Henna Komi, sähköposti henna.komi(@)mantsala.fi
Esittelijä	Sivistysjohtaja Ahvo Timo
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta hyväksyy opetuspalveluiden vastauksen valtuustoaloitteeseen. Lautakunta esittää, että kunnanhallitus ja edelleen kunnanvaltuusto toteavat valtuustoaloitteen vastatuksi ja asian loppuunkäsitellyksi. Sivistyslautakunta käsittelee toisen asteen maksuttomuutta vuoden 2025 talousarvion valmistelun yhteydessä.
Päätös	Hyväksyttiin ehdotuksen mukaan.